

LLATÍ

1. Presentació.

La matèria de Llatí es presenta com una assignatura optativa per a 4t d'ESO que té com a objectiu primordial la comprensió d'aspectes lingüístics i sociopolítics del món actual partint de la pervivència de la llengua i cultura llatines.

El Llatí en 4t d'ESO suposa per a l'alumnat que acaba la Secundària Obligatoria un contacte directe amb alguns dels elements fonamentals de la nostra societat. Al seu torn, serveix de pont per a aquell alumnat que vaja a cursar estudis de Batxillerat, no sols d'humanitats sinó també d'altres modalitats, perquè conèixer i valorar la importància de la llengua i la cultura llatines en l'actualitat contribueix eficaçment a l'aprenentatge de noves llengües i a l'acostament raonat a les arrels de la nostra pròpia realitat cultural.

Aquesta matèria ajuda l'alumnat a contextualitzar i comprendre el seu present a través del passat partint d'un criteri lingüístic, històric, arqueològic, social, polític i literari, la qual cosa potencia el seu desenvolupament personal i social. Així doncs, l'estudi de la llengua i la cultura llatines acostia l'alumnat a valors universals del món clàssic i serveix de punt de partida per a fer-ne una anàlisi crítica i constructiva d'alguns aspectes que no tenen cabuda en la societat del segle XXI.

En relacionar el present amb el passat s'incentiva l'esperit crític i una visió global més lliure de prejudicis. Alhora, es fomenta el respecte a la diversitat lingüística i s'activen actituds de compromís de preservació i valoració del patrimoni, material i immaterial, de la civilització llatina des d'una posició sostenible i compromesa.

L'estudi d'aquesta matèria despertarà en l'alumnat la curiositat per ampliar el coneixement en altres àmbits en percebre la vinculació amb els altres sabers estudiats.

La matèria de Llatí millora el coneixement i maneig de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana i d'altres llengües estrangeres, i permet la consolidació del repertori lingüístic de l'alumnat a través de la reflexió sobre el funcionament de la llengua llatina i la seua evolució.

El Llatí i la seua estructura gramatical són un instrument privilegiat per al desenvolupament de les capacitats cognitives de l'alumnat, al mateix temps que impulsa la seua facultat de discernir críticament les fonts d'informació, analògiques o digitals, en el procés d'indagació, tant individual com en equip.

D'altra banda, en aquesta primera aproximació a l'estudi de la llengua llatina, resulta convenient un aprenentatge lingüístic gradual i ajustat al temps de docència, amb eines que promoguen un aprenentatge actiu i lúdic i situen l'alumnat en el centre del seu propi procés d'aprenentatge.

Així doncs, el ritme d'aprenentatge individual de l'alumnat es tindrà present en la matèria de Llatí, tot propiciant la capacitat d'aprendre de manera personalitzada, la qual cosa reforçarà la seua autoestima, autonomia i reflexió, sense deixar de banda el treball col·laboratiu.

El currículum de Llatí de 4t d'ESO presenta cadascuna de les competències específiques amb la descripció corresponent, i hi assenyala seguidament les connexions, també amb les competències d'altres matèries de l'ESO i amb les competències clau.

Les competències específiques estan vertebrades entorn de dos aspectes. El primer té a veure amb la reflexió sobre l'estructura de la llengua llatina (fonaments i tècniques bàsiques de traducció) i el lèxic, així com amb la influència en les llengües del repertori individual de l'alumnat, vinculant-se d'aquesta manera a la millora de la competència lingüística i plurilingüe. El segon fa referència a la reflexió sobre el llegat del món romà en l'actualitat, que uneix el passat amb el present, potenciant una comprensió crítica de la societat del segle XXI.

A continuació, es presenten els sabers bàsics que l'alumnat ha d'aprendre, articular i mobilitzar per a aconseguir les competències específiques de la matèria. Aquests sabers estan organitzats en quatre blocs que es presenten des de tres perspectives diferents: temporal i espacial (geogràfica, històrica i política), patrimonial (cultural i artística) i lingüística/literària.

L'ordre dels blocs no respon a cap jerarquia d'importància. Els quatre blocs són els següents:

El primer, dedicat als aspectes històrics, geogràfics i polítics del món romà i la seua pervivència, té com a objectiu principal contextualitzar l'origen de la civilització europea actual i comprendre'n l'evolució.

El segon inclou aspectes culturals i patrimonials del món romà i la seua pervivència, sabers sobre la vida quotidiana comparant-los amb l'actualitat, la mitologia i la seua influència en les manifestacions artístiques i culturals i, finalment, el patrimoni que posa en valor l'herència material i immaterial de la cultura llatina.

El tercer està dedicat als trets bàsics del sistema de la llengua llatina i enllaça directament amb la importància del llatí com a origen de les dues llengües cooficials de la Comunitat Valenciana i, al mateix temps, com a vincle amb moltes altres llengües d'Europa, la qual cosa permet definir-lo com un clar factor d'unió entre els pobles.

El quart té com a focus el llatí i el plurilingüisme, insistint en el lèxic comú, en l'etimologia de les paraules, en els components i en l'ús tant en matèries humanístiques com científiques i tècniques, contribuint d'aquesta manera a desenvolupar la competència lingüística i plurilingüe de l'alumnat, alhora que afavoreix la competència ciutadana a través de l'estima de la diversitat lingüística i social.

Les situacions d'aprenentatge tenen com a finalitat promoure l'adquisició i desenvolupament de les diferents competències específiques de la matèria, si bé es recomana dissenyar-les amb un enfocament interdisciplinari per a potenciar d'aquesta manera el desenvolupament personal de l'alumnat.

Finalment, s'estableixen els criteris d'avaluació que permeten valorar el progrés de l'alumnat en el procés d'adquisició i desenvolupament de les competències específiques.

Els criteris d'avaluació permeten comprovar si l'alumnat percep el paral·lelisme de la llengua i cultura llatines amb el món actual, amb esperit crític i una argumentació raonada. Per a això, es presenten situacions que permeten valorar la reflexió sobre la relació entre les llengües i la interpretació i producció de textos senzills en llatí, així com la lectura i comprensió de textos ja traduïts o adaptats.

Així mateix, els criteris d'avaluació fan intervenir procediments mitjançant els quals es pot discernir el grau de comprensió del present com un procés històric que troba els seus fonaments en la civilització llatina.

Tots els criteris d'avaluació tenen com a finalitat principal constatar que l'alumnat té clara consciència de la importància de l'aprenentatge del llatí en la seua formació personal i acadèmica, de poder connectar aquesta matèria amb l'experiència personal i amb els coneixements adquirits en altres assignatures, no sols de l'àmbit lingüístic.

En síntesi, el llatí es presenta com una matèria que contribueix a aconseguir el perfil de l'alumnat al final de l'educació bàsica, promovent així l'adquisició i desenvolupament de les competències clau necessàries per a enfrontar els reptes i desafiaments del segle XXI.

2. Competències específiques.

2.1. Competència específica 1.

Reconèixer i valorar el paper de la cultura i la llengua llatines en els orígens d'Europa, així com la major o menor pervivència i presència en les llengües i cultures dels països que la conformen en l'actualitat.

2.1.1. Descripció de la competència.

Amb aquesta competència específica es pretén que l'alumnat valore de manera crítica i constructiva la contribució de la civilització llatina com a punt de partida de la identitat europea, i que perceba el llegat de la cultura romana com a eix d'unió dels pobles europeus de diferent origen; es promou així la capacitat de valorar la diversitat cultural com una riquesa heretada del nostre passat clàssic comú i la necessitat de promoure la convivència ciutadana.

Així mateix, afavoreix el desenvolupament de l'esperit i anàlisi crítica, ja que, per a realitzar aqueixa reflexió i comparació entre el present i el passat, s'activen estratègies d'aprenentatge que potencien la comunicació i el respecte, a més d'una introspecció que ajuda a discernir aquells aspectes del món romà que beneficien la nostra societat d'aquells que han sigut superats i no tenen cabuda als nostres dies; per a això, és convenient no jutjar el passat amb els ulls del present.

Aquesta competència capacita l'alumnat per a l'elaboració de judicis i opinions personals justificades sobre aspectes socials o polítics i proporciona arguments per a debatre amb responsabilitat davant les diferències d'una societat globalitzada.

2.2. Competència específica 2.

Identificar els trets bàsics i valorar la importància de la llengua llatina en els idiomes que l'alumnat utilitza i estudia, a través de l'aprenentatge de l'alfabet, l'etimologia, els llatínismes, la composició i derivació.

2.2.1. Descripció de la competència.

Amb aquesta competència específica s'intenta que l'alumnat relacione les llengües que utilitza i coneix amb la llengua llatina, per mitjà de l'anàlisi lingüística que les caracteritza. L'estudi etimològic bàsic, la presència de llatínismes en les llengües que coneix i la constatació dels mecanismes de composició i derivació, permeten a l'alumnat entendre la llengua pròpia com una evolució diacrònica de la llengua llatina.

El coneixement de l'origen i evolució de l'alfabet llatí afavoreix la comprensió de la importància d'aquest instrument com a font d'evolució cultural enfront d'altres tipus d'alfabets (sil·làbics, ideogràfics).

L'alumnat, a través de l'anàlisi del lèxic de les llengües que utilitza, reconeix la base llatina fonamental a partir de la qual construeix el seu discurs, per la qual cosa l'estudi de la llengua d'origen resulta enriquidor per al coneixement de la pròpia llengua. Es constaten, així mateix, expressions directament llatines d'ús habitual i també especialitzat, conegudes com a llatínismes. Finalment l'estudi morfològic dels procediments de composició i derivació reforça els vincles descoberts en els nivells anteriors i millora la comprensió i ús de les llengües que utilitza l'alumnat.

2.3. Competència específica 3.

Traduir, comprendre i interpretar textos llatins orals i escrits de dificultat moderada, utilitzant estratègies d'accés al significat.

2.3.1. Descripció de la competència.

A més de les empremtes llatines que l'alumnat pot conèixer en l'estudi d'aspectes relacionats amb història, arqueologia, filosofia i art, el major llegat del món romà és la seua llengua i els seus textos. La llengua llatina és la base de totes les llengües romàniques i d'una bona part d'altres llengües del nostre entorn; la literatura llatina és, juntament amb la grega, el model en el qual s'inspiren moltes de les obres de la literatura occidental.

Partint dels textos, l'alumnat s'iniciarà en el coneixement de la llengua llatina i explorarà tots els elements formals que la constitueixen. S'hi utilitzaran textos originals i adaptats de dificultat gradual als quals l'alumnat s'aproximarà amb diverses estratègies de comprensió: comparació en paral·lel de les semblances i diferències dels diferents trets lingüístics en les llengües d'ús de l'alumnat.

L'ús de la llengua llatina escrita i oral ajudarà al fet que l'alumnat consolide un coneixement actiu i justificat de la llengua llatina, d'acord amb la línia que defineix el Marc europeu comú de referència per a les llengües (MECR).

2.4. Competència específica 4.

Produir enunciats senzills en llengua llatina, orals i escrits, desenvolupant estratègies d'accés al significat.

2.4.1. Descripció de la competència.

Dins de les estratègies de desenvolupament de les competències lingüístiques del Marc Europeu Comú de Referència per a les llengües (MECR) es troba la comunicació, finalitat fonamental en l'aprenentatge d'una llengua. L'alumnat utilitzarà així, de manera activa, tots els elements que hi ha anat descobrint a partir de la comprensió i interpretació, la qual cosa suposarà una major consolidació dels coneixements adquirits amb l'ajuda d'imatges, preguntes guiades i guions de conversa.

El desenvolupament d'aquesta competència està relacionat de manera molt estreta amb la interpretació i comprensió dels textos, ja que l'una i l'altra es complementen a l'hora d'aconseguir la finalitat de la comunicació; així s'entendrà la llengua com un sistema viu.

La pràctica comunicativa de la llengua permetrà no sols assolir un major nivell de competència lingüística, sinó també aprofundir en el coneixement de la llengua, la cultura i la civilització romanes, tot contextualitzant adequadament les estratègies d'aprenentatge.

2.5. Competència específica 5

Localitzar i valorar la presència del món clàssic en el patrimoni històric, arqueològic i artístic d'Europa, de la Península Ibèrica i de la Comunitat Valenciana, i contribuir-ne a la conservació i respecte.

2.5.1. Descripció de la competència.

Mitjançant l'adquisició i desenvolupament d'aquesta competència, l'alumnat pren consciència de la importància de la preservació, conservació i respecte del patrimoni romà, tant material com immaterial.

Aquesta competència incentiva el compromís per l'entorn patrimonial i en potencia la participació activa per a la defensa i cura.

Ahora, reconèixer i identificar la contribució material i immaterial de la cultura llatina ajuda a comprendre i relacionar aspectes de la nostra societat que tenen el seu origen en l'època romana, a més d'entendre el nostre present i prendre'l com a referència per a poder cercar solucions en moments d'adversitat com per exemple: les migracions, els drets humans o els conflictes bèl·lics.

L'alumnat pot accedir a aquests elements patrimonials en museus, jaciments arqueològics o excavacions, i també fer ús de les eines digitals actuals, perquè en tots dos casos pot dur a terme un exercici d'anàlisi i reflexió per a entendre el seu entorn històric i patrimonial d'una manera crítica i concreta.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres matèries i amb les competències clau

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de la matèria.

Les competències específiques de Llatí 4t ESO se centren en l'adquisició de les competències lingüístiques bàsiques de la llengua llatina i en l'estudi crític i la valoració del llegat romà des de diferents punts de vista (arqueològic, artístic, social). Totes elles estan interrelacionades, ja que l'aprenentatge d'una llengua requereix les aportacions culturals del món en el qual s'hi realitza.

Resulta evident que les CE1 i CE5 presenten una relació més estreta entre si, ja que ofereixen dades rellevants sobre de la presència i influència de Roma al llarg de la història en els diversos camps d'estudi i en l'actualitat, tant a nivell autonòmic, com nacional o europeu.

La CE2 explicita la relació lingüística del Llatí amb les llengües del repertori individual de l'alumnat, i suposa un primer acostament a la important aportació de la llengua llatina a les llengües cooficials de la Comunitat Valenciana i a aquelles altres que estudia l'alumnat. La seua relació amb les CE3 i CE4 és clara, ja que assenyalen de manera inequívoca l'estreta relació entre el Llatí i les llengües que usa i estudia l'alumnat del segle XXI.

Les CE3 i CE4 es complementen de manera evident, ja que són dues competències que es necessiten mútuament. La seua relació amb les CE1, CE2 i CE5 és palesa, ja que per mitjà d'aquestes es dona sentit als conceptes i termes específics de la cultura romana i la seua evolució i influència al llarg de la història.

3.2. Relacions o connexions amb les altres de matèries de l'etapa

Les competències específiques de Llatí de 4t ESO estan estretament relacionades amb les d'altres matèries lingüístiques que estudia l'alumnat (Llengua Castellana i Literatura; Valencià: Llengua i Literatura; i Llengua/s Estrangera/s), ja que la consecució de la CE2, CE3 i CE4 de Llatí facilitarà l'adquisició de competències similars en les diverses llengües. L'establiment de xarxes de coneixement permetrà a l'alumnat comprovar la relació i importància del Llatí per al millor coneixement i aprenentatge de les altres llengües.

D'altra banda, les C1 i C5 estan relacionades amb algunes de les competències que l'alumnat desenvolupa en matèries com Geografia i Història, o que ha desenvolupat prèviament com en la matèria optativa de Cultura Clàssica.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau.

Competències específiques de la matèria que mantenen relacions especialment significatives i rellevants amb les competències clau:

En primer lloc, la CE1 contribueix de manera decisiva a l'adquisició de la CCL, CPSAA, CCEC i a la CC, ja que, a més de posar en relleu la importància del llegat romà a Europa, també incideix en els valors de la ciutadania europea i espanyola. Aquesta competència activa la curiositat, el diàleg argumentat, el treball en equip, la cerca i selecció de les fonts fiables i de les estratègies d'aprenentatge de l'alumnat, fent-lo conscient d'aquesta herència cultural tan present en moltes facetes de la nostra vida i ajudant-lo així a entendre millor el món en el qual viu i la relació amb el passat.

En segon lloc, la CE2 està connectada amb la consecució de la CCL, CMCT, CC i la CP, ja que posa en relació llengües actuals que provenen o s'han vist influenciades en gran manera per la llengua llatina, la qual cosa permet que l'alumnat aprenga relacionant sabers i conceptes que desenvolupa la CPSAA. A més, impulsa el respecte cap a la diversitat lingüística. D'altra

banda, el coneixement dels ètims grecs i llatins és essencial per a la correcta comprensió dels sabers matemàtics, científics i tecnològics.

En tercer lloc, les CE3 i CE4 desenvolupen de manera clara la CCL, CPSAA i la CP, ja que la comprensió i producció de textos llatins senzills promouen en l'alumnat l'acceptació de l'error com a motor d'aprenentatge, despertant el desig d'aprendre com a expressió de superació i desenvolupament personal.

En quart lloc, la CE5 contribueix a aconseguir les metes plantejades en les competències CCEC, CE, CD, CPSAA, CC, ja que permet a l'alumnat conèixer i valorar les restes materials i immaterials del món romà al nostre país, i especialment a la Comunitat Valenciana, així com analitzar la importància d'aqueix passat en determinades expressions artístiques.

Finalment, convé destacar que totes les competències específiques contribueixen, en major o menor mesura, a l'adquisició de la CD, ja que l'ús de webs, aplicacions i informació gràfica i textual de caràcter digital, és clau perquè l'alumnat adquirisca la destresa necessària en el maneig i tractament de la informació de manera veraç i contrastada.

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat en finalitzar l'ensenyament bàsic.

- CCL: competència en comunicació lingüística.
- CP: competència plurilingüe.
- CMCT: competència matemàtica, ciència i tecnologia.
- CD: competència digital.
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- CC: competència ciutadana.
- CE: competència emprenedora.
- CCEC: competència en consciència i expressió cultural.

El quadre adjunt mostra l'existència d'una relació especialment significativa i rellevant entre les cinc competències específiques de la matèria de Llatí i algunes competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat en finalitzar l'educació bàsica. En tots els casos, aquesta relació opera en les dues direccions. D'una banda, l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques contribueixen a la consecució de les competències clau amb les quals apareixen estretament vinculades; d'altra banda, aquestes competències clau juguen un paper important en l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques.

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	X			X	X	X		X
CE2	X	X	X	X	X	X		
CE3	X	X		X	X			
CE4	X	X		X	X			
CE5				X	X	X	X	X

4. Sabers bàsics

4.1. Introducció.

La matèria de Llatí de 4t ESO suposa el primer contacte directe de l'alumnat amb la llengua llatina, mare i origen de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana.

La llengua es desplega i desenvolupa dins d'una societat i una cultura amb unes característiques concretes que hi contribueixen a l'evolució. Per això, al costat dels sabers relacionats amb competències d'un marcat caràcter lingüístic, s'aborden qüestions relacionades amb la història, la societat, la política, l'art i la vida quotidiana romana, necessàries per a comprendre l'abast de la seua influència en la nostra llengua i cultura.

Els sabers bàsics són el conjunt de continguts que es consideren necessaris per a l'adquisició de les competències específiques de la matèria; l'enunciat n'és ampli i deixa oberta la possibilitat de desenvolupar-lo en aquells aspectes que es consideren adequats en cada cas. Els blocs són una agrupació temàtica bàsica que s'aconsella abordar de manera combinada, en un ordre que es deixa al criteri de cada docent en no respondre a una estructura jeràrquica.

Els sabers estan organitzats en quatre blocs:

1. Aspectes geogràfics, històrics i polítics del món romà i la pervivència. Presenta les coordenades geogràfiques i històriques i el marc sociopolític en el qual es desenvolupa la llengua llatina, el coneixement de què ajuda a comprendre el nostre passat i a tindre una clara consciència de les bases històriques de la Comunitat Valenciana, Espanya i la Unió Europea.

2. Aspectes patrimonials i culturals del món romà i la pervivència. Se centra en els temes relacionats amb el llegat artístic, cultural i de vida quotidiana que hem heretat i que exerceixen influència en les nostres pròpies manifestacions artístiques i el desenvolupament de la vida diària del segle XXI.

3. Sistema de la llengua llatina. Trets bàsics. Aborda de manera sistemàtica els elements bàsics de la llengua llatina, i hi proporciona un primer acostament. La comparació i relació dels elements de la llengua llatina amb els de l'alumnat permetran la consolidació de molts conceptes lingüístics i un ús més conscient i adequat de la pròpia llengua.

4. El llatí i el plurilingüisme. Planteja la relació de la llengua llatina amb les llengües del repertori de l'alumnat, la influència en el lèxic i en locucions i expressions llatines d'ús freqüent.

Amb la finalitat d'afavorir l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques, es recomana un desenvolupament simultani i equilibrat dels quatre blocs, amb una metodologia activa que permeta la utilització escrita i oral de la llengua i afavorisca el ple desenvolupament de les competències lingüístiques establides en el Marc Europeu Comú de Referència per a les llengües.

4.2. Bloc 1: aspectes històrics, geogràfics i polítics del món romà i la seua pervivència.

CE 1 i CE 5
<ul style="list-style-type: none">
• Principals aspectes geogràfics, històrics i polítics del món romà relacionats amb la comprensió i impuls de la identitat europea.
• La romanització: Hispània.
• Personatges històrics importants, homes i dones.
• Estratègies i eines per a relacionar el passat i el present a partir dels coneixements adquirits.

- Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació històrica i geogràfica mitjançant les TIC.
- Estratègies d'investigació aplicades a la història i la geografia romanes utilitzant fonts d'informació fiables i les noves tecnologies

4.3. Bloc 2: aspectes culturals i patrimonials del món romà i la seua pervivència.

CE 1 i CE 5

- Aspectes fonamentals de la vida quotidiana i cultura romanes i el paper en la conformació de la nostra identitat com a societat.
- Exemples rellevants de la influència de la mitologia clàssica en manifestacions artístiques i literàries al llarg de la història.
- Principals gèneres literaris, obres, autors i autors llatins: importància i influència en expressions artístiques posteriors.
- Elements i personatges més destacats, tant homes com dones, del patrimoni romà en la Península Ibèrica amb especial atenció als de la Comunitat Valenciana.
- Estratègies de creació pròpia individuals o grupals sobre el llegat de la cultura romana.
- Habilitats i eines (analògiques i digitals) per a relacionar, comentar i interpretar el passat i el present, a partir dels coneixements adquirits i de la pròpia experiència.
- Posada en valor, compromís de preservació i gaudi del patrimoni arqueològic romà com a bé social i senyal d'identitat.

4.4. Bloc 3: sistema de la llengua llatina. Trets bàsics.

CE 2, CE 3 i CE4

- Tipus de paraules: variables i invariables.
- Declinació: conceptes bàsics. Substantius, pronoms i adjectius
- Conjugació: conceptes bàsics. El verb llatí
- Els casos i els seus usos principals.
- La concordança i l'ordre de paraules.
- L'oració: simples i coordinades.
- Producció de textos senzills en llengua llatina.
- Estratègies per a la traducció, comprensió i utilització escrita i oral de frases senzilles en llatí a partir de la comparació de les llengües del repertori lingüístic de l'alumnat.
- Habilitats per a la lectura comprensiva de textos llatins de dificultat gradual.
- Acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge.
- Recursos analògics i digitals per a l'adquisició de llengües: Portafolis Europeu de les Llengües (PEL), imatges, glossaris, diccionaris, etc.

4.5. Bloc 4: el llatí i el plurilingüisme.

Transversal a totes les competències.
<ul style="list-style-type: none">
• L'alfabet: origen i pronunciació. Pervivència de l'alfabet llatí en les llengües d'ús de l'alumnat.
• Reconeixement de formants llatins (lexemes, sufixos i prefixos) en paraules de la llengua d'ensenyament. Etimologia i llatinismes d'ús freqüent.
• Paral·lelisme entre llengües romanç i no romanç.
• Valoració de la importància del llatí per a la correcta comprensió i expressió escrita, oral i multimodal en les diferents llengües del seu repertori lingüístic individual.
• Ús de bibliografia i webgrafia (lexicografia, repertoris, glossaris) en l'estudi i aprenentatge de la llengua llatina com a base en la consolidació d'altres llengües estrangeres.

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria.

Les situacions d'aprenentatge de la matèria de Llatí de 4t d'ESO posen en relació les competències específiques de l'assignatura amb els desafiaments del segle XXI i les competències clau, vinculant la pervivència de la llengua i la cultura llatines amb el present de l'alumnat.

Les estratègies d'aprenentatge han d'afavorir la possibilitat d'aprendre gaudint, de manera que s'oferiran a l'alumnat activitats que promoguen el desenvolupament personal, motivació i creativitat amb activitats, jocs, tallers i reptes didàctics, perquè participe activament del propi aprenentatge.

Per a l'estudi del bloc de la cultura llatina i la seua pervivència es partirà del seu llegat, mitjançant activitats que sorgisquen de la quotidianitat de l'alumnat i que estiguen relacionades amb el seu entorn més pròxim. Així doncs, s'empraran, al costat de les estratègies comunicatives, l'anàlisi de les fonts d'informació en diferents formats (escrites o audiovisuals) i l'experiència vivencial de manera individual o en grup, mitjançant tallers didàctics; tot per crear consciència de la importància del coneixement en el desenvolupament personal i en la comprensió del passat, i per evitar judicis de valor basats en el presentisme, per a potenciar la convivència democràtica, la resolució pacífica de conflictes i l'esperit crític.

Així mateix, es promourà l'acostament al patrimoni romà conservat, de manera física o a través de l'ús de les noves tecnologies, per a crear en l'alumnat una consciència de respecte i compromís ciutadà en l'àmbit local i global.

Prenent com a model els desafiaments als quals el món romà va haver d'enfrontar-se al llarg del seu esdevenidor històric, es treballaran a l'aula els principis de moviment, complexitat i adaptació de manera que es capacite l'alumnat per a afrontar el futur i saber gestionar la incertesa que comporta tot canvi.

Quant al bloc de la llengua llatina es potenciarà el mètode inductiu/contextual, afavorint que l'alumnat descobreisca el significat de paraules, ètims o llatinismes gràcies a l'ús d'il·lustracions, de famílies lèxiques, de jocs i del context. Al seu torn, quant a la part gramatical, s'intentarà relacionar el llatí amb el repertori lingüístic de l'alumnat, de manera que es

descobrisquen les analogies i diferències entre la llengua parlada en el món romà amb les conegudes i emprades pel discent. Es promourà l'ús d'una metodologia activa que afavorisca l'expressió oral i escrita en llatí a l'aula.

El Marc Europeu Comú de Referència recomana, respecte a les competències lingüístiques, que l'aprenentatge de la llengua llatina aborde els conceptes de comprensió i expressió tant oral com escrita, així com la interpretació, traducció i la retroversió de textos adaptats.

Es considera convenient l'ús de plantejaments didàctics que s'adapten al ritme d'aprenentatge propi de cada estudiant, per a així incentivar l'esforç, l'actitud investigadora, la capacitat d'argumentació i el treball en equip.

S'ha de tindre present en tot moment la connexió directa del llatí amb altres matèries com, per exemple, les lingüístiques i les Ciències Socials, per a treballar interdisciplinàriament les competències susceptibles de ser connectades.

L'alumnat com a protagonista del seu propi aprenentatge estableix conclusions i relacions entre la llengua llatina i el repertori lingüístic personal, entre el passat romà i el present, de manera que pot desenvolupar opinions personals respectuoses sobre la diversitat lingüística i la manera de vida en uns altres temps i cultures.

6. Criteris d'avaluació

6.1. Competència específica 1.

Reconèixer i valorar el paper de la cultura i la llengua llatines en els orígens d'Europa, així com la major o menor pervivència i presència en les llengües i cultures dels països que la conformen en l'actualitat.

- Identificar els principals esdeveniments polítics, històrics i socials de la civilització llatina en el seu context històric i relacionar-los amb la situació sociopolítica europea actual, establint les semblances i diferències amb ajuda de les fonts clàssiques i actuals.
- Reconèixer elements de la mitologia clàssica com a font d'inspiració de manifestacions literàries i artístiques al llarg de la història.
- Expressar respectuosament opinions argumentades (multimodals, orals o escrites) sobre la importància del llatí i de la multiculturalitat per al desenvolupament de la societat.
- Elaborar i presentar continguts propis en forma d'esquemes, redaccions, taules comparatives o un altre tipus de format, mitjançant l'ús d'estratègies de cerca, la selecció, l'anàlisi crítica i el tractament d'informació de fonts primàries i secundàries.

6.2. Competència específica 2.

Identificar els trets bàsics i valorar la importància de la llengua llatina en els idiomes que l'alumnat utilitza i estudia, a través de l'aprenentatge de l'alfabet, l'etimologia, els llatinismes, la composició i derivació.

- Identificar i valorar la rellevància de l'alfabet llatí en la formació de les llengües romàniques i la influència en les no romàniques.
- Descobrir i sistematitzar la pervivència dels ètims llatins en les llengües romàniques peninsulars, europees i altres llengües del repertori lingüístic de l'alumnat.
- Fer un ús adequat dels llatinismes més comuns en un context adequat.

- Inferir el significat d'alguns tecnicismes tot aplicant els principals fonaments de la derivació i composició amb prefixos llatins.
- Valorar la diversitat lingüística i l'interés per l'adquisició d'altres llengües estrangeres com a mitjà d'enriquiment personal i professional.

6.3. Competència específica 3.

Traduir, comprendre i interpretar textos llatins orals i escrits de dificultat moderada, utilitzant estratègies d'accés al significat.

- Llegir i comprendre textos senzills en llatí (orals i escrits) seguint les normes bàsiques de pronunciació, amb ajuda dels coneixements lingüístics de l'alumnat.
- Identificar i analitzar els aspectes gramaticals elementals del llatí en textos de dificultat graduada, comparant-los amb els del repertori lingüístic personal.
- Analitzar la formació i funció de les paraules en l'oració llatina: declinació (substantius, adjectius i pronoms) i conjugació.
- Interpretar i traduir textos llatins adaptats i de dificultat graduada, fent ús de tots els recursos i estratègies apreses.

6.4. Competència específica 4.

Produir enunciats senzills en llengua llatina, orals i escrits, desenvolupant estratègies d'accés al significat.

- Crear frases o textos senzills, escrits i orals, en llatí, utilitzant les estructures i el lèxic apresos.
- Aplicar correctament la declinació per a una expressió correcta de la llengua llatina.
- Utilitzar la conjugació verbal per a una expressió adequada de la llengua llatina.
- Valorar la importància del llatí com a mitjà de transmissió de cultura i la comunicació escrita i oral.

6.5. Competència específica 5.

Localitzar i valorar la presència del món clàssic en el patrimoni històric, arqueològic i artístic d'Europa, de la Península Ibèrica i de la Comunitat Valenciana i contribuir-ne a la conservació i respecte.

- Argumentar amb exemples la importància de la tradició romana en les manifestacions culturals posteriors.
- Localitzar i valorar la presència de referents patrimonials arqueològics, arquitectònics i artístics romans en l'entorn més pròxim i en la Península Ibèrica.
- Realitzar activitats orientades al coneixement i estima de les manifestacions culturals i els valors cívics del nostre passat romà.
- Mostrar respecte per les expressions culturals i els valors cívics del nostre passat com a element significatiu de la nostra identitat.